

Etická problematika 1

Tipy:

Pro úvodní vstup a pochopení toho hlavního, o co v etické oblasti běží, bych doporučil dvě knihy. První z nich je Aristotelova *Etika Nikomachova*. Druhou je kniha Immanuela Kanta *Základy metafyziky mravů*. Tyto knihy jsou dobře dostupné, na vydání příliš nezáleží, vlastně všechny běžné české překlady jsou poměrně kvalitní a určitě dostačující pro naše potřeby.

Poznámka:

Jako filosof jsem spíše zastáncem pečlivého čtení, nicméně i pouhé prolistování těchto knih může být velmi užitečné. V knihovnách jsou běžně k dispozici.

Slovo do prance: „Všichni kradou“

Tento slogan, který má různé obměny a již poněkud zlidověl, představuje zásadní etické téma.

1) Kantův kategorický imperativ nás nabádá k tomu, abychom se vždy chovali tak, aby se podle našeho chování mohly psát zákony.

2) Přeneseně se z principu kategorického imperativu odvozuje myšlenka, že nezáleží na tom, zda se nějakým způsobem chová devadesát lidí ze sta nebo jen jeden ze sta. Důležité je, zda je chování v principu správné či nikoli (a tuto správnost podle Kanta určuje to, zda dané chování obstojí jako zákon).

Zápletka:

V praxi je vše mnohem složitější. Je to spojeno s myšlenkou, která bude naším druhým tématem. Tedy, zda by nás měl zajímat především výsledek našeho konání (konsekvencialismus), nebo zda je důležitá především cesta, jak se tohoto výsledku dobereme (deontický přístup).

Předpoklady pro otázku:

1) Jsou lidé, kteří se domnívají, že je normální (/správné?), pokud nám osud umožní dostat se k nějaké výhodě, když tak učiníme.

2) Jsou lidé, kteří vstupují do určitého prostoru (např. do politiky) s jistou představou o správnosti jednání. Ta je posléze konfrontována s reálnou situací, a pokud daný jedinec vidí, že lidé okolo hojně kolem porušují pravidla, tak je také sám začne porušovat.

3) Jsou lidé, kteří toto odsuzují. Někteří však spíše navenek. Pravidla pro ně platí pouze, pokud se nedotknou jich nebo jejich blízkých.

4) Jsou i jiní lidé...

Otázka (+ dílčí otázky):

V čem vidíte problém názoru, že „všichni kradou“? A je takový názor vůbec problémem? Je zde možno vidět individuální, skupinovou a celospolečenskou dimenzi? A má nějaký smysl tyto dimenze oddělovat?

Doplněk: Všimněme si, že zde neběží primárně o to, zda či v jaké míře lidé kradou, ale o to, jak hodnotíme argumentaci podloženou tímto tvrzením.

Pozn. na závěr:

Vedeme akademickou diskusi, která by měla být tak svobodná, jak je jen možné. Různost názorů je očekávána a vítána. Nikdo by neměl mít pocit, že by mohla nastat situace, kdy by na své názory nějak doplácel.

Jakási volnost v této oblasti končí až někde u ztráty kultury a zdvořilosti, u hrubých nepřátelských reakcí a u nabádání k nesnášenlivosti. To pouze (a spíše jen teoreticky) připomínám, protože kultura (mnoha) sociálních sítí již dnes často nepovažuje podobné projevy za zásadní problém.